

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

תנא

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כד
(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

לעילוי נשמת

מרת שצערה בת הרה"ח ר' ישראל ברוך ע"ה לוי
נפטרה ביום ט"ו אלול ה'תש"ל

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בנה

הרה"ת ר' שלום דובער הלוי וזוגתו מרת טובה שיחיו
ומשפחתם שיחיו לוי

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ש,נתן⁶ ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע, ועתה עומדים בתקופה השייכת למזמור צדי"ק, שסיומו וחותרו בפסוק, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גו' ומעשה ידינו כוננהו, ש,תשרה שכינה במעשה ידיכם⁷, שזהו תשלום השכר על כללות מעשינו ועבודתינו.

* * *

מההוראות מהאמור לעיל בנוגע למעשה בפועל – המעשה הוא העיקר⁸:

לפרסם בכל מקום ומקום שעומדים בסיומם וחותרם דמעשינו ועבודתינו («כי תצא למלחמה על אויבך»), ובהתחלת התקופה דתשלום השכר, «מתן שכרן של צדיקים» («כי תבוא אל הארץ גו' וירשתה וישבת בה»), ובהתאם לכך צריכה להיות העבודה גם בעינים השייכים לימות המשיח, החל מלימוד התורה בעיני משיח וגאולה וביהמ"ק, ועוד ועיקר – מתוך מנוחה והתיישבות, שמחה וטוב לבב, כולל גם ע"י עריכת התועדויות של שמחה, ובמיוחד בשייכות לשמחת נישואין ושבעת ימי המשתה (כולל גם חיזוק «מנהג ישראל» לערוך סעודת עניים), מעין ודוגמא והכנה לקיום היעוד «אז (לעתיד לבוא) ימלא שחוק פיננו⁹, אשר, בדורנו זה, שנשיא הדור, כ"ק מו"ח אדמו"ר, ששמו השני «יצחק», ע"ש הצחוק והשמחה, הוא נשיא השמיני («אז» בגימטריא שמונה) להבעש"ט, נעשה הענין ד'ימלא שחוק פיננו' (לא בלשון עתיד, «אז», אלא) בלשון הווה.

(משיחות ש"פ תצא, י"ד אלול תנש"א)

- 6) תבוא כט, ג.
- 7) פרש"י עה"פ.
- 8) אבות פ"א מ"ז – שלומדים בשבת זו.
- 9) תהלים ככו, ב. וראה ברכות לא, א.

א. «חטא משפט מות – ותלית אותו על עץ»

בקשר לפסוק שבפרשתנו¹, וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת ותלית אותו על עץ², ידוע³, שבהספד אשר הספיד האריז"ל את רבי משה קורדבירו הוא פירש פסוק זה כך:

«וכי³ יהיה באיש חטא משפט מות, פירוש שיחסר (חטא מלשון חסרון) טעם משפט מות, כי לא פעל רע ולמה ימות, ותלית אותו על עץ – מחמת עץ הדעת שגזר⁴ מיתה, בשביל כך מת».

בפשטות נראה⁵ שתוכן דרשה זו הוא כמאמר חז"ל⁶, «ד' מתו בעטיו של נחש» – כשם שארבעה אלו לא חטאו, ומתו רק מפני ה'נחש', מפני חטא עץ הדעת (בעצתו⁷ של נחש), נגזרה⁸ גזירת מיתה על כל תולדותיו של אדם הראשון – כך היה אצל הרמ"ק,

(1) כא, כב.

(2) יערות דבש ח"ב (דרשות בק"ק אה"ז דרשה ב' בסופה (בדפוס ווארשא – קכו, ג). חיד"א – נחל קדומים פרשתנו עה"פ ובדברים אחרים דרוש כ (קו, סע"ד). ועיין ג"כ של"ה דרוש להספד רט, ב בשם התיקונים (ראה תקו"ז בהשמטות ת"ה (קמא, ב), הובא ביערות דבש שם). ולהעיר ג"כ משל"ה פרשתנו שפד, ב. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 176 ואילך. – ולהעיר אשר בש"ך עה"ת עה"פ פ"י להיפך, שאין לתלות מיתת הצדיק, על העץ. ע"ש.

(3) ל' היערות דבש. ובנחל קדומים – בשינוי לשון. וראה לקמן הערה 5.

(4) אולי צ"ל: שגזר. (5) וכן משמע בדברים אחרים שם שמוסיף (על ל' היעוד) «כלומר בעטיו של נחש». וכן נחל קדומים שם: ותלית אותו על עץ ר"ל בעטיו של נחש. – אבל ע"פ המבואר לקמן בפנים עכצ"ל שכוונתו רק בכללות ולא שזהו אותו הענין ממש. ולהעיר שגם בשל"ה שם לא הובא מחז"ל, בעטיו של נחש».

(6) שבת נה, ב. ב"ב יז, א.

(7) רש"י שבת ו"ב שם. רבינו גרשום ב"ב שם.

(8) ל' רש"י ב"ב שם.

ב. «עץ» – האפשר לגזירה על המיתה

ראשית יש להבהיר את ההבדל בין שני הענינים הללו: הגמרא אומרת, «מתו בעטיו של נחש», ואילו האריז"ל מפרש ומסביר את הפסוק, «ותלית אותו על עץ». ההבדל ביניהם אינו לשוני בלבד, אלא תוכני:

בביטוי «עטיו (עצתו) של נחש», אשר יעץ לחוה לאכול מעץ הדעת, מדובר על רע, נצח למעשה חטא⁹. ואילו המילים, «ותלית אותו על עץ», שאותן מסביר האריז"ל, מדברות על הדבר שבאמצעותו חטא אדם, אך ה'עץ' עצמו אינו חסרון¹⁰, ולהיפך, בפשוטו של מקרא – כפירוש רש"י¹¹ – היה זה עץ תאנה, מהמינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל¹². ושמו הוא «עץ הדעת», שהוא מחדש את ענין הדעת¹³. ואפילו החטא שאליו הוא עלול להוביל – אכילה מעץ הדעת, היה, לפי דברי חז"ל, רק במשך שלוש השעות עד שבת¹⁴.

(9) להעיר מר"ג לב"ב שם.

(10) ובפרט ע"פ המבואר (ראה קונטרס עה"ח פ"י – מהרח"ו), שהו' צריך לאכול מעה"ד אחרי (או עם) עה"ח, «ראו .. אורבא הוא מבררת אותם» (ההיצונים).

(11) בראשית ג, ז. – ועפ"ז נאסר אדה"ר באכילת תאנה – וע"פ פשוטו ש"מ ה"ז איסור עולם (12) עקב ח, ת. ולהעיר אשר כן הוא גם למ"ד חטה הייתה (ברכות מ, סע"א), גפן ה' (שם).

(13) ת"א בראשית ב, ט. ברכות מ, סע"א. ועוד – וראה רמב"ן בראשית (שם) – ולכאורה הוא דלא כהרמב"ם מו"ג ח"א פ"ב). ואכ"מ.

(14) ש"ך עה"ת קדושים יט, כג ד"ה עוד ונטעתם (מב),

הוספה בשורת הגאולה

לח.

והדגשה מיוחדת בכהנ"ל ב(חודש אלול ד) שנת ה'תנשא"א – "תנשא" בלשון ציווי – הן בנוגע להתגלות וביאת המשיח ש"נשא גוי מאד"¹, והן בנוגע להנישואין דכנס"י והקב"ה שבימות המשיח, ובלשון הילקוט שמעוני²: "שנה שמלך המשיח נגלה בו . . . עומד על גג בית המקדש . . . ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם".

* * *

תלמידי הישיבה נקראים "תמימים" ע"ש שלומדים "תורת ה' תורה הנגלית ותורת החסידות תמימה"³, ולא עוד אלא שהלימוד דפנימיות התורה הוא בהבנה והשגה . . . מעין ודוגמת והכנה להמעמד ומצב דימות המשיח ש"יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים ושיגו דעת בוראם כו"⁴.

וגם (ולכן) נקראים "חייילי בית דוד" שמנצחים את המעמד ומצב ד"חרפו עקבות משיחך", ופועלים התגלות וביאת משיח בן דוד באופן ד"ברוך ה' לעולם אמן ואמן"⁵, כלשון הכתוב בסיום וחותר מזמור פ"ט בתהלים.

ולהעיר שתקופה זו (שמתוארת בסיום מזמור זה) נסתיימה כבר לאחרי מעשינו ועבודתינו במשך ארבעים שנה מהסתלקותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שניתוסף בהפצת המעיינות חוצה באופן

(1) ישע'י נב, יג.

(2) ישע'י רמז תצט.

(3) שיחת שמח"ת תרנ"ט – "התמים" ח"א ע' כה.

(4) רמב"ם בסיום וחותרם ספרו "משנה תורה".

(5) כדברי כ"ק אדנ"ע בשיחתו הידועה בשמח"ת תרס"א (נדפסה בלקו"ד ח"ד תשפז, ב ואילך. ועוד).

לקוטי

הנצח

שיחות

כלומר, האריז"ל מדבר על סיבה לסיבה – סיבה מוקדמת ביותר, ולא אודות חטא עץ הדעת אשר גרם לגזירת המיתה בפועל, אלא על ה"עץ" אשר איפשר את ענין המיתה – אם יאכלו ממנו כאשר הוא טוב ורע¹⁵, או "מות תמות"¹⁶.

במילים אחרות, ועל"פי לשון המדרש¹⁷: בשעת הבריאה חשב הקדוש-ברוך-הוא שתהיה מיתה בעולם¹⁸, ולכן "מיום הראשון ברא מלאך המות"¹⁹, אך מפני היותו "נורא עלילה על בני אדם"²⁰ נקבע כך, שגזירת המיתה בפועל תבוא באמצעות אדם. ולכן העמיד הקדוש-ברוך-הוא את אדם הראשון בנסיון הגדול של עץ הדעת, בנוטעו בגן עדן "כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל"²¹ – כולל עץ הדעת – כי על ידי כל זאת נגזרה הגזירה בפועל.

ג. ההבדל בין ה"נגלה" שבענין לבין פנימיותו

וזהו ההבדל בין שני הענינים הללו – "מתו בעטיו של נחש" ו"ותלית אותו על עץ":

בענין "מתו בעטיו של נחש" הנאמר בגמרא – נגלה שבתורה – מדובר על ענין המיתה כפי

(ב). וראה לקו"ת ר"פ קדושים. אה"ת (ויקרא כרך א) קדושים ס"ע קמג. רח"ו (הובא לעיל הערה 10) ועוד. – ובארה"ת בראשית מו סע"א: דלכאורה תמוה שהרי נאמר סתם ומעה"ד טו"ר לא תאכל ממנו אלא הדפי' כו' כי בשבת כו' עה"ד .. טוב לבד ועז' לא באה האזהרה כלל. עיי"ש. (15) ראה הערה שלפניו.

(16) בראשית שם, יז.

(17) תנחומא וישב ד.

(18) כמו שמוכיח בתנחומא שם ממש"ג (חוקת יט, יד) "זאת התורה אדם כי ימות באהל", אף ש"עד שלא בראת עולמך קודם שני אלפים שנה היתה תורה אצלך", ו"אלולי שהתקנת מות לבריות היית כותב בה כך". ועד"ז בוח"ג קנט, א.

(19) תנחומא שם.

(20) תהלים סו, ה. וראה בארוכה תו"ח תולדות ד"ה ויתן לך פ"י ואילך. ועוד.

(21) בראשית שם, ט. וראה גם שם ג, ו.

שנעשה בפועל ובגלוי – ב"נגלה". ואילו הענין של "ותלית אותו על עץ", אשר אותו גילה האריז"ל, והוא נאמר בקשר לרמ"ק, שעיסוקם הוא²² גילוי תורת הסוד, פנימיות התורה – עוסק בפנימיות הדברים, שלפי זה אין הדבר קשור ב"עטיו של נחש" אלא ב"עץ" – הנסיון של "עץ הדעת", אשר הקדוש-ברוך-הוא העמיד לאדם מפני רצונו יתברך וכוונתו בבריאה.

ד. ההסבר של "ותלית אותו על עץ" בפנימיות

ביתר עומק, קשורים שני ענינים אלו – "עטיו של נחש" ו"ותלית אותו על עץ" – לשני סוגי צדיקים:

"מתו בעטיו של נחש" קשור לאלה שמיתתם נובעת מן החטא. אך ישנו סוג של צדיקים²³ שבהם לא יכול "עטיו של נחש" לפגוע, וענין המיתה תלוי אצלם, ו"ותלית אותו", רק "על עץ".

ההסבר לכך הוא:

ב"תורה אור"²⁴ מסביר אדמו"ר הזקן ש"מתו בעטיו של נחש", משום שלמרות שארבעה צדיקים אלו היו צדיקים גמורים, בכל זאת עדיין נותר בהם "איזה שמץ מוזהמת הנחש"²⁵ שלא יכלו להסירו מכל וכל, וכפי שהוא

(22) להעיר מהגהות כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע לסידור (בהוצאת קה"ת – שיט, סע"ד): ואין הפרש בינו (הרמ"ק) לקבלת האריז"ל אלא כו' בכלל מאתיים מנה כו'. וראה שיחת ש"פ שמיני תשמ"א.

(23) להעיר מהד"א"ג מהר"ל ב"ב שם, שהד' שמתו בעטיו של נחש הם למטה מן המנויים בגמ' לפניו שלא שלטה בהם כו'.

(24) ס"פ משפטים. תו"ח שם (ד, לא תהי' פכ"א). ועד"ז הוא בזהר הרקיע (סט, א ואילך) לסבא דמשפטים (צו, א) – הובא גם באהבת איתן לעי"י שבת שם. וראה גם יערות דבש שם דרשה ט בסופה (קמט, סע"ד).

(25) ראה שבת קמז, רע"א. וש"נ. זח"א נב, ב. קכו, ב. זח"ב קצג, סע"ב.

מסביר זאת לגבי העבודה הרוחנית של האדם, שזוהמת הנחש היא „גסות הרוח שנעשה בטבע האדם .. שרואה את עצמו ומכיר חסרונו או יודע שזה טוב לו” – אדם החש את „עצמו”.

כלומר, המשמעות של „עטיו של נחש” היא, שחטא עץ הדעת גרם לפגם הגורם מיתה אצל הצדיק. אך לא הצדיק עצמו גרם פגם זה ח”ו, אלא הנחש אשר הביא „זוהמה” בעולם²⁵.

וזהו היתרון של „ותלית אותו על עץ” לעומת „מתו בעטיו של נחש”:

הפגם של החטא יכול לפגוע רק בחיצוניותו של היהודי, אך פנימיותו נשארת תמיד שלימה, „גם בשעת החטא היתה באמנה אתו”²⁶, ובמיוחד מצד פנימיות הנשמה הנעלית מלכתחילה מכל ענין החטא²⁷.

מכך גם מובן לגבי „זוהמת הנחש” שעל ידי חטא עץ הדעת, שה„זוהמה” של הנחש פגעה רק בחיצוניותו של היהודי, אך לא בפנימיותו ח”ו.

ולפיכך, כאשר פנימיות הנשמה מאירה ביהודי בגלוי, עד אשר היא חודרת גם לחיצוניותו, לא קיים אצלו הענין של „מתו בעטיו של נחש”.

ועל כך אומר האריז”ל: „וכי יהיה באיש חטא משפט מות, פירוש שיחסר טעם משפט מות כי לא פעל רע” – שיש לומר שהוא מתכוון לכלול בכך גם את „טעם משפט מות” של „עטיו – זוהמת הנחש” –

הרי אז „ותלית אותו על עץ”, שאצלו קיים ענין המיתה רק משום שהקדוש-ברוך-הוא, „נורא עלילה על בני אדם”, קבע על ידי עץ הדעת את ענין המיתה בעולם²⁸.

(26) תניא ספכ”ד.

(27) ראה זח”ג טו, א. שם יג, ב.

(28) עפ”ז י”ל שיש חילוק גם בתוכן ענין המיתה: כאשר סיבתו „עטיו של נחש” מובן שהו”ע לגרועותא; משא”כ כאשר המיתה היא רק מצד רצונו של הקב”ה שתה’ מיתה

של נחש”, שאין שום חטא וחסרון אחר, אלא שאי אפשר להסיר את „זוהמת הנחש .. מכל וכל” – מתאים לדרגא בנפש שבה „זוהמה” עלולה לפגוע. כלומר, לחיצוניות האדם ולכחות הגלויים שלו, ששלימות ומעלה כזו גם בדרגות החיצוניות מותאמת רק ליחיד סגולה, ואינה שייכת לכל אחד ואחד.

ואילו הענין של „חטא משפט מות .. שיחסר טעם משפט מות” שמצד ה„סתים דנשמתא”, ששם „עטיו של נחש” אינו יכול לפגוע – ובוודאי לא בעצם נשמתו של היהודי – קיימת שלימות זו אצל כל יהודי. כי פנימיותו של כל יהודי, יהיה מי שיהיה ובכל מצב שהוא, נעלית מכל זוהמה של חטא. עד שהדבר יכול להתגלות ולהשפיע בפועל ממש ולהלכה למעשה.

כפי שרואים, שיהודי המצהיר בגלוי ובכל התוקף שהוא לא יקיים את הפסיקה של בית הדין הקובעת שעליו להביא קרבן, הרי בית הדין כופה עליו עד אשר הוא אומר רוצה אני, ואז קובעת תורת אמת שזהו רצונו האמיתי³⁴.

ובזמננו, כאשר מצוה לגלות זאת החכמה, יכול ומצווה כל אחד לבטא זאת בגלוי, על ידי גילוי ה„סתים דנשמתא” בעצמו, באמצעות לימוד „סתים דאורייתא”, באופן שה„סתים” יהיה „גליא” – שיתפרנסון מיניה³⁵, מבינים

(34) רמב”ם הל’ גירושין ספ”ב.

(35) תקו”ז (ת”ז בסופו). וכפ’ המק”מ (הקדמה לזוהר): יתפרנסון .. כשיפורשו להם אמיתות מאמרו כו’. ובכסא מלך (לתקו”ז שם): בדרא בתראה דוקא קרוב לימות המשיח כו’ (אף אשר) זה כמה מאות שנים שנתגלה כו’ (כי הלימוד צ”ל דוקא באופן של) יתפרנסון כו’ יפורשו מאמרו העמוקים בהקדמות שגילה הראי”ז זלה”ה כו’ שיבינו כו’ כי

זאת בכחות החב”ד שבנפש, עד שהדבר חודר אל האדם כולו.

וכאשר „מעיינות” הנשמה מיפות גם את ה„חוצה” שבאדם, הוא שרוי במצב שבו אין הוא קשור לחטא.

1. „יפוצו מעיינותיך חוצה”

ההוראה הנלמדת למעשה מכל האמור לעיל היא:

יש צורך ב„יפוצו מעיינותיך חוצה”: צריך להפיץ את המעיינות של פנימיות התורה, שיתגלו עד ל„חוצה”, לכל יהודי. ועד ל„חוצה” של היהודי הנחות ביותר מבחינה רוחנית. כי כל יהודי קשור, בפנימיות נשמתו, עם פנימיות מעיינות התורה.

ועל ידי כך שילמדו אותו את פנימיות התורה, למרות שכדי ללמדו צריך לתרגם זאת לשפה אחרת ולהסביר לו באופן שהוא יוכל להבין זאת במצבו הנוכחי – הרי זה מעורר את פנימיות הנשמה שבו ומרומם אותו ממעמדו ומצבו.

ועל ידי כך מבטלים את „חטאינו”, כולל את חטא עץ הדעת – אשר זוהי הסיבה היחידה לגלות, מפני „חטאינו גלינו”, וממילא מתבטלת התוצאה – „גלינו”, ובאה הגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, ובמהרה בימינו ממש.

(משיחת ש”פ מטות תשמ”א)

הלומד גירסא בעלמא הגם שיש לו שכר טוב כו’ עכ”ז הסגולה דבגיני’ וקראתם דרור היא כשיתפרנסון וילמדו פירושי המאמרים כו’. – ראה גם כן הקדמת הרח”ז לשער ההקדמות.

יחי אדוננו מזרנו ורבינו מלך המשיח
לעולם ועד